

органів, зміцненню морально-психологічного стану особового складу та формуванню позитивного іміджу поліції у суспільстві.

Список використаних джерел

1. Лопатинська І. Емоційний інтелект правоохоронця. *Українська поліцейстика: теорія, законодавство, практика*. 2022. № 1(3). С. 146–150.
2. Матохнюк О. Особливості розвитку емоційного інтелекту публічних службовців. *Економічні науки. Вісник Хмельницького національного університету*. 2024. № 4. С. 40–46.
3. Носенко Е. Л., Четверик-Бурчак А. Г. Курс лекцій з дисципліни «Теорія емоційного інтелекту» із завданнями для самоконтролю. 2016. 113 с.

Валерія Толканець,

здобувач ступеня вищої освіти
бакалавра навчально-наукового
експертно-криміналістичного інституту
Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:

Тетяна Сняткова,

доцент кафедри юридичної психології
Національної академії внутрішніх справ,
доктор філософії за спеціальністю
«Спеціальна освіта»

ОСОБИСТІСНІ ТА ПСИХОЛОГІЧНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ ПРАВООХОРОНЦЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ВІЙНИ

У сучасних умовах воєнного стану професійне становлення правоохоронця набуває особливого значення, адже саме від його психологічної стійкості, внутрішніх переконань і рівня професійної готовності залежить безпека громадян і стабільність держави. Професійна діяльність у правоохоронних органах завжди була пов'язана з підвищеним рівнем стресу, ризику та відповідальності, однак війна зробила ці чинники постійними. Тому особистісні та психологічні детермінанти професійного становлення нині визначають не лише успішність служби, а й

здатність людини зберігати психічне здоров'я в екстремальних умовах.

Однією з ключових детермінант професійного становлення правоохоронця є емоційна стійкість, яка визначає здатність діяти злагоджено і раціонально навіть у ситуаціях небезпеки чи невизначеності. Ця риса дозволяє працівнику МВС зберігати контроль над власними емоціями, швидко адаптуватися до змін середовища та приймати ефективні рішення в умовах стресу. Емоційна стійкість формується не миттєво, а поступово – у процесі особистісного розвитку, професійного досвіду й щоденної практики саморегуляції. Як наголошує О. Андрусик, вона є результатом свідомого опанування внутрішніх механізмів подолання труднощів і психоемоційних навантажень [2, с. 77]. Для правоохоронця ця якість стає основою психологічної витривалості, адже дозволяє не лише діяти ефективно, а й залишатися людяним у складних обставинах. У сучасних умовах війни, коли напруга й небезпека стали повсякденністю, емоційна стійкість стає не просто професійною перевагою, а життєво необхідною умовою виконання службового обов'язку. Саме вона допомагає уникати емоційного вигорання, зберігати концентрацію та підтримувати стабільний психічний стан навіть у тривалих кризових ситуаціях.

Не менш значущою психологічною детермінантою професійного становлення є резильєнтність – здатність відновлювати внутрішню рівновагу після впливу стресу, травматичних подій чи фізичних виснажень. Для працівників правоохоронних органів резильєнтність є показником особистісної зрілості, професійної самосвідомості та внутрішньої сили. Як зазначають А. Гельбак і Г. Мухіна, розвиток цієї якості значною мірою залежить від індивідуальних рис, а також від наявності підтримувального соціального оточення, зокрема сім'ї [1, с. 86]. Резильєнтна особистість здатна не лише долати труднощі, а й отримувати з них досвід, який посилює її професійну компетентність і стійкість. Для правоохоронця, який щодня стикається з ризиком, загрозою чи наслідками бойових дій, вміння відновлювати внутрішній баланс є вирішальним

чинником збереження психічного здоров'я. Високий рівень резильєнтності знижує ризик посттравматичних розладів, сприяє стабільності поведінки та ефективності взаємодії в команді. Отже, ця якість має розвиватися цілеспрямовано – через психологічні тренінги, наставництво та особистісну саморефлексію.

Вагомим чинником професійного становлення правоохоронця є формування національно-патріотичних мотивів, які визначають внутрішню спрямованість особистості та зміцнюють її моральну стійкість. У сучасній військовій реальності правоохоронець – це не просто виконавець службових обов'язків, а представник держави, який щодня відстоює її суверенітет і безпеку. Як підкреслюють Н. Єльнікова та К. Тарасенко, патріотизм виступає ключовою складовою психологічної підготовки, оскільки формує ціннісні орієнтири, що визначають поведінку в екстремальних ситуаціях [3, с. 642]. Усвідомлення власної місії та приналежності до спільної справи зміцнює відчуття відповідальності, підвищує мотивацію та сприяє згуртованості колективу. Патріотичні переконання підтримують моральну рівновагу та допомагають протистояти інформаційним впливам, які можуть деморалізувати особовий склад. У цьому контексті важливо, щоб патріотичне виховання було невід'ємною частиною професійної освіти і службової підготовки. Адже саме національна свідомість надає правоохоронцеві сили залишатися вірним своїм принципам навіть у найважчих умовах війни.

Важливою умовою ефективного становлення майбутнього правоохоронця є професійно-психологічна підготовка, яка забезпечує розвиток навичок саморегуляції, управління стресом і прийняття рішень в умовах ризику. Т. Пономаренко підкреслює, що така підготовка має бути системною та інтегрованою у навчальний процес, адже саме вона формує готовність діяти в екстремальних ситуаціях без втрати самоконтролю [4, с. 493]. Знання теорії поведінки в кризі недостатньо – необхідно розвивати практичні вміння швидко орієнтуватися, аналізувати обставини та обирати оптимальну стратегію дій. Професійно-психологічна підготовка включає тренінги, психодіагностику, роботу з наставниками та супервізійну підтримку. Вона

спрямована не лише на запобігання дезадаптації, а й на підвищення впевненості у власних силах. Така система дозволяє мінімізувати наслідки стресу, зменшити ризик емоційного вигорання та підтримувати високий рівень професійної працездатності. Саме через розвиток психологічної компетентності формується особистість правоохоронця, здатна діяти з холодним розумом і гарячим серцем.

В умовах війни суттєво підвищується ризик психологічної дезадаптації, яка може негативно впливати на прийняття рішень, ефективність виконання службових завдань і командну взаємодію. Ю. Сарбей зазначає, що під впливом надмірного стресу можливі як імпульсивні, так і надмірно обережні дії, що свідчить про розбалансування внутрішньої системи саморегуляції [5, с. 183]. Такі стани знижують увагу, порушують логіку мислення та можуть призвести до помилок у критичних моментах. Тому особливого значення набуває система психологічної підтримки правоохоронців, спрямована на профілактику дезадаптації та відновлення психічної рівноваги. Важливо забезпечити регулярне консультування, психоемоційну розрядку й створення безпечного комунікаційного середовища в колективі. Підтримка з боку колег і керівництва формує відчуття довіри, що є основою стабільності психіки в умовах постійного ризику. Отже, психологічна допомога має розглядатися не як факультативний захід, а як обов'язковий елемент системи професійної підготовки. Саме вона гарантує ефективність діяльності правоохоронних структур і збереження людського потенціалу під час війни.

Таким чином, професійне становлення правоохоронця в умовах війни визначається комплексом особистісних і психологічних детермінант, серед яких ключовими є емоційна стійкість, резильєнтність, патріотична спрямованість, психологічна готовність та здатність до адаптації. Їхнє формування потребує системної підтримки на рівні освіти, служби та суспільства, адже від внутрішньої сили правоохоронця залежить стабільність держави у найскладніші часи.

Список використаних джерел

1. Гельбак А. М., Мухіна Г. В. Індивідуальні та сімейні чинники, що сприяють розвитку резильєнтності особистості працівника МВС України. *Українська поліцейстика: теорія, законодавство, практика*. 2025. № 1. С. 85–88.

2. Андрусик О. О. Емоційна стійкість особистості: теоретичний аспект. *Габітус*. 2020. Вип. 19. С. 76–80.

3. Єльнікова Н. І., Тарасенко К. В. Національно-патріотичне виховання майбутніх правоохоронців в умовах інформаційної війни. *Актуальні проблеми сучасної науки в дослідженнях молодих учених, курсантів та студентів* : тези доповідей Всеукраїнської наук.-практ. конф. (Вінниця, 16 трав. 2025 р.). Вінниця : ХНУВС, 2025. С. 640–643.

4. Пономаренко Т. Важливість професійно-психологічної підготовки майбутніх правоохоронців в умовах воєнного стану. *Редакційна колегія*. 2025. С. 492–495.

5. Сарбей Ю. В. Вплив дезадаптації на прийняття рішень правоохоронцями в умовах війни. *Харківський національний університет внутрішніх справ*. 2025. С. 183–185.

Дарія Тужанська,

здобувач ступеня вищої освіти
бакалавра навчально-наукового
експертно-криміналістичного інституту
Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:

Тетяна Сняткова,

доцент кафедри юридичної психології
Національної академії внутрішніх справ,
доктор філософії за спеціальністю
«Спеціальна освіта»

ПСИХОЛОГІЧНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Сучасні умови воєнного стану в Україні висувають надзвичайно високі вимоги до професійної діяльності працівників